

Vergaderjaar 2013–2014

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1505

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 september 2014

Hierbij bied ik u aan het verslag van de informele Raad Buitenlandse Zaken «Gymnich» van 29 en 30 augustus 2014.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

VERSLAG INFORMELE RAAD BUITENLANDSE ZAKEN «GYMNICH» 29-30 AUGUSTUS 2014

Tijdens de informele Raad Buitenlandse Zaken «Gymnich», die op 29 en 30 augustus in Milaan plaatsvond, werd gesproken over de belangrijkste buitenlandpolitieke kwesties van dit moment. Er werden aan deze bespreking geen conclusies verbonden, en er zijn geen persverklaringen uitgebracht. Wel hebben de besprekingen gediend als opmaat naar de Europese Raad van 30 augustus en hebben zij deels hun weg gevonden in de conclusies die deze Europese Raad heeft aangenomen.

Oekraïne / Rusland

Uit de discussie over Oekraïne kwam een somber beeld naar voren. Er werd geconstateerd dat Rusland nu openlijk betrokken is bij het conflict in Oost-Oekraïne ondanks dat Rusland dit nog steeds ontkent. Het voorzichtig optimisme van de bijeenkomst in Minsk van 26 augustus jl. werd onderuit gehaald door berichten van Russische troepen op Oekraïens grondgebied. De rol die Wit-Rusland en Kazachstan tijdens het overleg in Minsk speelden werd door de Hoge Vertegenwoordiger als positief bestempeld. Ministers wisselden analyses uit over de mogelijke beweegredenen en doelen van Rusland met betrekking tot de Russische acties in de Donbas-regio. De creatie van een landverbinding tussen Rusland en de Krim, voortdurende destabilisatie van Oekraïne of de Russische wens tot grotere geopolitieke invloed waren enkele scenario's die in dit licht aan de orde kwamen.

Ook werd gesproken over de effectiviteit van de sancties, waarbij er in algemene zin overeenstemming over bestond dat de effectiviteit van de sancties vooral op middellange- en lange termijn moet worden gezien. De Ministers spraken ook over mogelijke maatregelen die op korte termijn konden leiden tot een verandering in het Russische optreden jegens Oekraïne.

Het belang van dialoog en communicatie werd in de Raad onderstreept. Zo zal er een antwoord moeten komen op de grootschalige propaganda van Rusland. Een duurzame oplossing van het conflict zal uiteindelijk een politieke zijn waar een wederzijds overeengekomen staakt-het-vuren, effectieve grenscontroles door Oekraïne aan de Oekraïense grens, verstrekking van humanitaire hulp en een politieke dialoog gericht op versterking van nationale eenheid van Oekraïne, onderdeel van uitmaken. In het licht van de voorbereidingen op de Europese Raad heeft het kabinet zich er sterk voor gemaakt de MH17 rampplek onderdeel te doen uitmaken van een staakt-het-vuren.

Met de winter in het vooruitzicht pleitten meerdere Ministers voor meer financiële en economische steun aan Oekraïne, alsook steun op het gebied van energievoorziening. Het belang van humanitaire bijstand voor burgers in en rond het gebied waar de vijandelijkheden plaatsvinden, werd door velen onderstreept. Ook werd onderstreept dat de aandacht voor Georgië en Moldavië niet mag verslappen en dat de EU hen bijstaat om de versterkte relatie die invulling te geven die het de moeite waard maakt.

Zuiderburen: Irak / Syrië en Libië

Irak / Syrie

De discussie stond in het teken van de opmars van IS(IS) en het geweld waarmee die gepaard gaat. Het uitroepen van een zelfbenoemd Islamitisch Kalifaat in Irak en Syrië en de export van Islamistisch-extremistisch terrorisme dat hier onlosmakelijk mee verbonden is, werd door de Ministers gezien als een directe veiligheidsdreiging voor de Europese landen. De discussie spitte zich in grote mate toe op het vraagstuk van de buitenlandse strijders en de vraag hoe de EU hier beter mee kan omgaan. Zo werd onder meer gesproken over de mogelijkheid van nauwere samenwerking tussen de Raad Buitenlandse Zaken en de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken op het gebied van terrorismebestrijding en het tegengaan van extremisme en radicalisering. In dit licht werd het van belang geacht gematigde krachten te steunen in samenwerking met partners in de regio.

De rol van landen in de Arabische regio werd als essentieel gezien in het adresseren van IS(IS). Dit probleem is niet door het westen op te lossen, aldus enkele Ministers. Versterking van de samenwerking tussen de EU, de GCC (Gulf Cooperation Council) en de LAS (League of Arab States) is daarom nodig. Ook werd het belang van versterking van de samenwerking met Turkije en Egypte door meerdere Ministers genoemd en werd door enkele Ministers de hoop geuit dat Iran een positievere rol in de regio zal spelen. Ministers waren het eens dat de instabiliteit in Syrië, veroorzaakt door het regime van Assad, IS(IS) in staat heeft gesteld zich tot de huidige proporties te ontwikkelen. President Assad werd daarom niet beschouwd als een deel van de oplossing.

Voorts was er grote mate van overeenstemming dat de EU de formatie van een nieuwe Irakese regering moet steunen en dat deze regering inclusief van aard moet zijn, met deelname van o.a. de Soenni minderheid. Ook waren Ministers het eens dat bij het leveren van militaire steun aan de Koerdische Regionale Autoriteiten het doel van behoud van territoriale integriteit van Irak nadrukkelijk meegewogen moet worden. Tot slot werden veel zorgen geuit over de regionale humanitaire situatie, niet alleen in Irak en Syrië maar ook breder in de regio, en werd geconcludeerd dat meer aandacht en steun nodig is.

Libië

Ministers toonden zich zeer bezorgd over de ontwikkelingen in Libië, waar de escalatie van het conflict tussen islamitische milities en hun tegenstanders heeft geleid tot ernstige verslechtering van de veiligheidssituatie en politieke chaos. De Ministers spraken hun steun uit voor het gekozen Huis van Afgevaardigden, dat als enige legitieme vertegenwoordiger van het volk zou kunnen optreden en gaven aan geen kant te kiezen in het conflict. De EU steunt de inspanningen van de *United Nations Support Mission in Libya* (UNSMIL) en speciaal gezant van de secretaris-generaal van de VN, Bernardino León. De Hoge Vertegenwoordiger streeft ernaar dat de EUBAM-missie zijn taken hervat zodra de veiligheidssituatie in Libië dat toelaat.

Gaza / MOVP

In een korte discussie over de situatie in Gaza en een perspectief op het Midden-Oosten vredesproces werd het door Egypte bemiddelde staakt-het-vuren verwelkomd. De hoop werd uitgesproken dat het staakt-het-vuren een opening biedt voor een duurzame oplossing van het Palestijns-

Israëliisch conflict. Een akkoord over een duurzaam staakt-het-vuren zou volgens meerdere Ministers demilitarisering en wederopbouw van Gaza moeten combineren met een vorm van internationaal toezicht. In de visie van de Ministers kan uiteindelijk alleen een twee-statenoplossing duurzame vrede, veiligheid en stabiliteit bieden. Gesproken werd over een mogelijke rol voor de EU ter ondersteuning van het vredesproces, voortbouwend op de ondersteunende rol die de EU had vervuld bij de onderhandelingen die onder leiding van *US Secretary of State Kerry* hebben plaatsgevonden. De Hoge Vertegenwoordiger kondigde aan co-voorzitter te zullen zijn van de donorconferentie die op 1 oktober 2014 in Caïro plaatsvindt.